

Fitoterapia jest uznaną gałęzią współczesnej medycyny, opiera się bowiem na lekach roślinnych o udokumentowanej odpowiednimi badaniami skuteczności i bezpieczeństwie stosowania.

W polskim lecznictwie potencjał leków pochodzenia roślinnego nie jest wystarczająco eksploatowany, natomiast w Europie stanowi integralną część współczesnej medycyny.

Lecznicy potencjał roślin

Ziołolecznictwo jest jedną z najstarszych gałęzi medycyny, a stosowanie leczniczych właściwości roślin nie zostało zaniechane nawet w dobie szybkiego rozwoju chemii i odkryć leków syntetycznych. Paradoksalnie to właśnie rozwój nowoczesnych metod analitycznych i badawczych przyczynił się również do rozwoju nowoczesnej fitoterapii. W oparciu bowiem o wyniki badań nad roślinami leczniczymi z tradycyjnego ziołolecznictwa w latach 90-tych XX wieku wydzieliła się nowoczesna fitoterapia. W odróżnieniu od tradycyjnego ziołolecznictwa nowoczesna fitoterapia opiera się na surowcach ziołowych, których aktywność lecznicza została zweryfikowana i potwierdzona wynikami testów farmakologicznych i badań klinicznych. Wyjaśnienie mechanizmów działania wielu substancji roślinnych oraz obiektywna ocena skuteczności i bezpieczeństwa wielu roślinnych surowców leczniczych zaowocowały opracowaniem monografii Komisji E, ESCOP i WHO, które dziś stanowią podstawę do ukierunkowanego stosowania leków roślinnych.

Leki roślinne, których skuteczność i bezpieczeństwo udokumentowano naukowo mogą w określonych sytuacjach stanowić alternatywę dla leków syntetycznych. Leki roślinne stosowane są w profilaktyce różnych schorzeń, szczególną rolę mogą spełniać w terapii chorób przewlekłych, kiedy ryzyko wystąpienia działań niepożądanych wskutek stosowania farmakoterapii lekiem syntetycznym jest najwyższe. Leczenie produktami roślinnymi nie powoduje tak silnych skutków ubocznych i działań niepożądanych, jak to ma miejsce w przypadku długotrwałych terapii lekami syntetycznymi.

Nie należy zapominać, że wiele leków syntetycznych ma u swoich podstaw substancje wyekstrahowane z roślin. W wielu przypadkach można powiedzieć, że rośliny są źródłem cząsteczek leków syntetycznych. Działanie leków roślinnych jest jednak łagodniejsze dla organizmu

Fitoterapia w Polsce i na świecie

Mimo że fitoterapia cieszy się dużym uznaniem w Europie, ciągle nie ma odpowiedniego statusu w Polsce. W Niemczech fitoterapia od lat stanowi integralną część współczesnej medycyny. Sytuacja w Polsce jest odmienna, wydaje się, że podstawową przyczyną jest tu model kształcenia lekarzy, gdyż standardy nauczania zawodowego i zakres studiów medycznych nie obejmują bowiem przedmiotów z dziedziny leku roślinnego.

W krajach takich jak Niemcy, Austria Szwajcaria czy Francja fitoterapia od dawna nie jest już traktowana jako niekonwencjonalna i alternatywna metoda leczenia. Klasyfikowana jest w grupie naukowo udokumentowanej farmakoterapii. Wszystkie produkty fitoterapeutyczne spełniają bowiem normy obowiązujące leki syntetyczne. Podlegają też takim samym, niezwykle surowym procedurom rejestracji.

Uznanie, jakim fitoterapia cieszy się w Unii Europejskiej wynika m.in. z jej polityki dążącej do wsparcia rozwoju lecznictwa roślinnego. Zgodnie z Dyrektywą Rady EEC (European Economic Community) nr 65/65 przetwory roślinne traktowane są jako środki lecznicze. Pojęcie leku roślinnego w oparciu o postanowienia EMEA i WHO zostało opracowane i

przyjęte na płaszczyźnie międzynarodowej. Jednocześnie Unia Europejska ujednoliciła wszelkie odmienne regulacje prawne dotyczące leków roślinnych. Nowe rozwiązania zostały zaakceptowane również przez kraje, które nie są członkami Unii Europejskiej. Podjęto duży wysiłek w kierunku standaryzacji i ustalenia norm jakości dla leków roślinnych. Będący częścią unijnej maszyny biurokratycznej Komitet ds. Roślinnych Produktów Leczniczych (HMPC) jest odpowiedzialny za opracowywanie monografii.

Fitoterapia opiera się na nowoczesnej i profesjonalnej technologii produkcji. Sam proces wytwarzania leków roślinnych podlega surowej kontroli prowadzonej na każdym etapie produkcji. Leki roślinne produkowane są według przyjętych na świecie standardów, obowiązujących również producentów leków syntetycznych.

Stały poziom związków czynnych farmakologicznie w preparacie gwarantowany jest surowymi procedurami kontroli jakości, co pozwala na stosowanie terapii opartej na pełnej kontroli dziennych dawek. Obecnie proces rejestracji leków roślinnych odbywa się na takich samych zasadach jak rejestracja leków syntetycznych.

W świetle prawa farmaceutycznego leki roślinne są więc takimi samymi produktami leczniczymi jak leki syntetyczne.

Dr n. farm. Małgorzata Horoszkiewicz-Hassan
Dział Informacji Naukowej
Phytopharm Klęka S.A.